

TAAAL OEFENEN OP HET WERK

Inspiratie en informatie voor coördinatoren,
vrijwilligers en organisaties die zich inzetten
voor nieuwkomers

Inhoudsopgave

1.	Voorwoord	4
2.	15 jaar taalcoaching en netwerk	6
3.	Taalles + taalcontact = prettig werken	9
4.	Over 'Taalbuddy's op het werk'	12
5.	Praktijkverhaal IKEA Utrecht	14
6.	Inspiratie van Stichting Mano	16
7.	Blog Annemarie Nuwenhoud	17
8.	Goed in je vel, goed uit je woorden	18
9.	De ideale combinatie	20
10.	Wrap-up Abdelkader Benali	21

“Elkaar begrijpen op de werkvloer is belangrijk voor
onderling begrip”

“Samen de taal oefenen is meer dan taalcoaching, het gaat ook om
het delen van de **werkcultuur**”

“Taalbuddy's op het werk is een mooi middel voor werkgevers om
inclusief te ondernemen”

“De taal spreken helpt om **erbij te horen** en je veilig te voelen”

Voorwoord

‘Hee, hoe was je weekend?’ Een mooie, verbindende vraag tussen collega’s op maandagochtend. Maar wat als je de Nederlandse taal niet voldoende spreekt? Nog niet weet wat gebruikelijk is op de Nederlandse werkvloer? Voel je je dan wel thuis op de werkvloer?

Op de huidige arbeidsmarkt, waarbinnen nieuwkomers - zoals vluchtelingen en arbeidsmigranten - een steeds grotere plek beslaan, is het spreken van de Nederlandse taal onmisbaar. Nieuwkomers hebben contact en kennis over de werkcultuur nodig om zich thuis te voelen, contact te hebben met hun collega’s en hun werk goed te kunnen uitvoeren.

Taal oefenen op het werk is daar een prachtig middel voor. Dit thema was dan ook de rode draad van ons vijftienjarig jubileum, dat we eind 2023 vierden met een Landelijke Dag in Rotterdam. Samen met coördinatoren en partners keken we terug op vijftien jaar waarin we taalcoaching samen met ons netwerk van coördinatoren, vrijwilligers en samenwerkingspartners effectiever en bekender hebben gemaakt. Hoogtepunt was de lancering door Koningin Máxima van het programma ‘Taalbuddy’s op het werk’ voor werkgevers die nieuwkomers binnen hun organisatie écht willen laten meedoen. De koningin stak niet onder stoelen of banken hoezeer zij het belang van de taal oefenen herkent en erkent.

Onze Landelijke Dag, gefinancierd door Tel Mee Met Taal, werd een onuitputtelijke bron van inspiratie, kennis en expertise. Om al die mooie content te delen met ons netwerk van coördinatoren en vrijwilligers én om werkgevers op weg te helpen die geïnteresseerd zijn in taalcoaching, hebben we de belangrijkste inzichten van de dag verzameld in deze whitepaper.

We wensen je veel leesplezier en nodigen je van harte uit om contact met ons op te nemen als je meer wil weten. Wil je nog even meegenieten van dat bijzondere moment van Koningin Máxima? Kijk dan [hier](#) naar de korte video van de onthulling van ‘Taalbuddy’s op het werk’.

Hartelijke groet,
Sylvia de Groot Heupner, Directeur Stichting Het Begint met Taal
December 2023

Taal Buddy's

op het werk

Taalcoaching: al 15 jaar het bewezen effectieve middel voor contact

Taal verbindt, dat geldt overal in de wereld. Via taal brengen we als netwerk duizenden anderstaligen en taalvrijwilligers in contact met elkaar om de Nederlandse taal te oefenen. Taalcoaching, taalmaatjes en taalcafés is veel meer dan de taal oefenen. Mensen leren over elkaars leven en delen verhalen. Dankzij deze gesprekken vergroten nieuwkomers hun woordenschat en krijgen woorden ook écht betekenis. Taalvrijwilligers zijn een brug naar de samenleving. Ze zorgen ervoor dat anderstaligen erbij horen. En dat is hard nodig: ons land telt 600.000 anderstaligen die hun Nederlands willen verbeteren, maar die geen taalcontact hebben.

Hoe het ooit begon

Vier vrijwilligersorganisaties stonden in 2008 aan de wieg van Het Begint met Taal: Taal aan Zee Den Haag, ABC Amsterdam, Taal Doet Meer Utrecht en LOV Rotterdam. Deze organisaties hadden al jarenlange ervaring met het koppelen van anderstaligen aan vrijwilligers via de Nederlandse taal. Ze wilden graag samen een landelijk netwerk opzetten om taalcoaching effectiever en bekender te maken en ervoor te zorgen dat het op veel meer plekken beschikbaar werd.

Inspiratie

Een van de hoofdpersonen en een grote inspiratie daarbij was Janny Vellekoop van Taal aan Zee, Den Haag. Zij is helaas in de zomer van 2023 overleden. Koningin Máxima was daarnaast een belangrijke aanjager.

In oktober 2009 was onze eerste landelijke dag. Centraal stond de vraag: wat moeten we als netwerk als eerste gaan oppakken? In december 2013 fuseerde onze stichting met Gilde SamenSprak Nederland, het landelijke integratieproject van Gilde Nederland en gingen we verder als Het Begint met Taal.

Ons werk bestaat nu uit 3 pijlers:

- ondersteunen van het netwerk
- ontwikkelen van aanbod, zoals materiaal (SpreekTaal, Gezonde Taal), trainingen voor vrijwilligers en coördinatoren, webinars, MATCH)
- uitvoeren van programma's zoals Kletsmaatjes

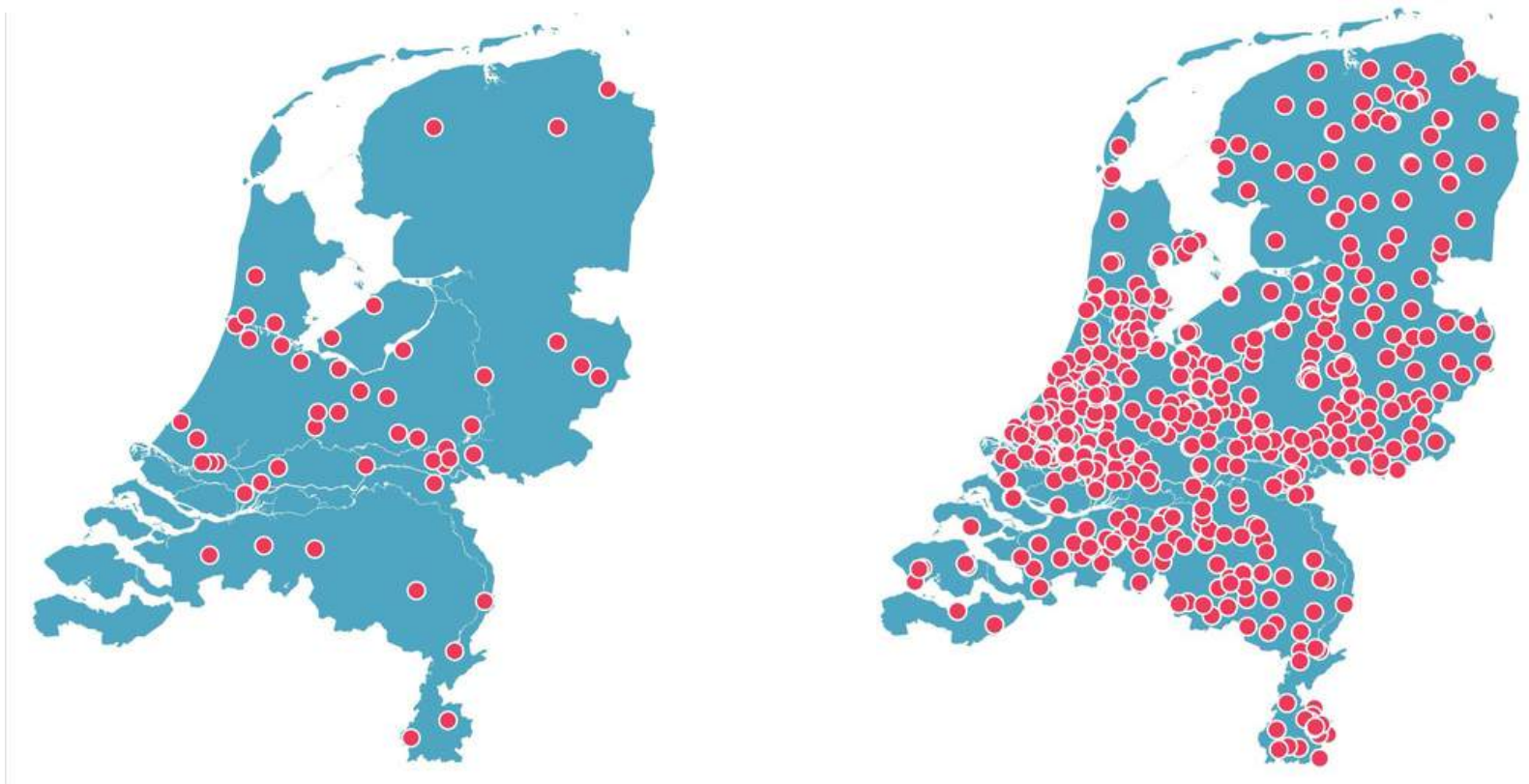
De organisaties die taalcoaching bieden, betalen jaarlijks een bijdrage voor onze dienstverlening. Voor innovatie en het uitvoeren van programma's ontvangen we projectfinanciering van partners zoals het Ministerie van OCW, Tel mee met Taal, Oranje Fonds, Adessium, Dioraphte en VSB fonds. Het Begint met Taal is een onafhankelijke stichting met ANBI-status en heeft geen winstoogmerk.

Inmiddels bereiken we ruim 42.000 anderstaligen - vluchtelingen en arbeidsmigranten - met meer dan 16.000 taalvrijwilligers.

Toekomst

Als je een nieuwkomer vraagt wat hij nodig heeft, dan is het antwoord vaak 'werk en contact met Nederlanders'. Anderstaligen met een baan hebben lang niet altijd contact met Nederlandstaligen. Hier liggen nog heel veel kansen. Naast het blijven ondersteunen van anderstaligen via het netwerk en met programma's zoals Kletsmaatjes, willen we graag dat ook werkgevers een rol spelen in het verbinden van hun anderstalige en Nederlandstalige medewerkers. Vanuit die ambitie hebben we ons aanbod in 2023 uitgebreid met het programma 'Taalbuddy's op het werk'. Met taalcoaching op de werkvloer kunnen werkgevers hun anderstalige medewerkers écht mee laten doen.

In 15 jaar tijd is het netwerk van Het Begint met Taal enorm gegroeid

Taalles + taalcontact = prettig werken

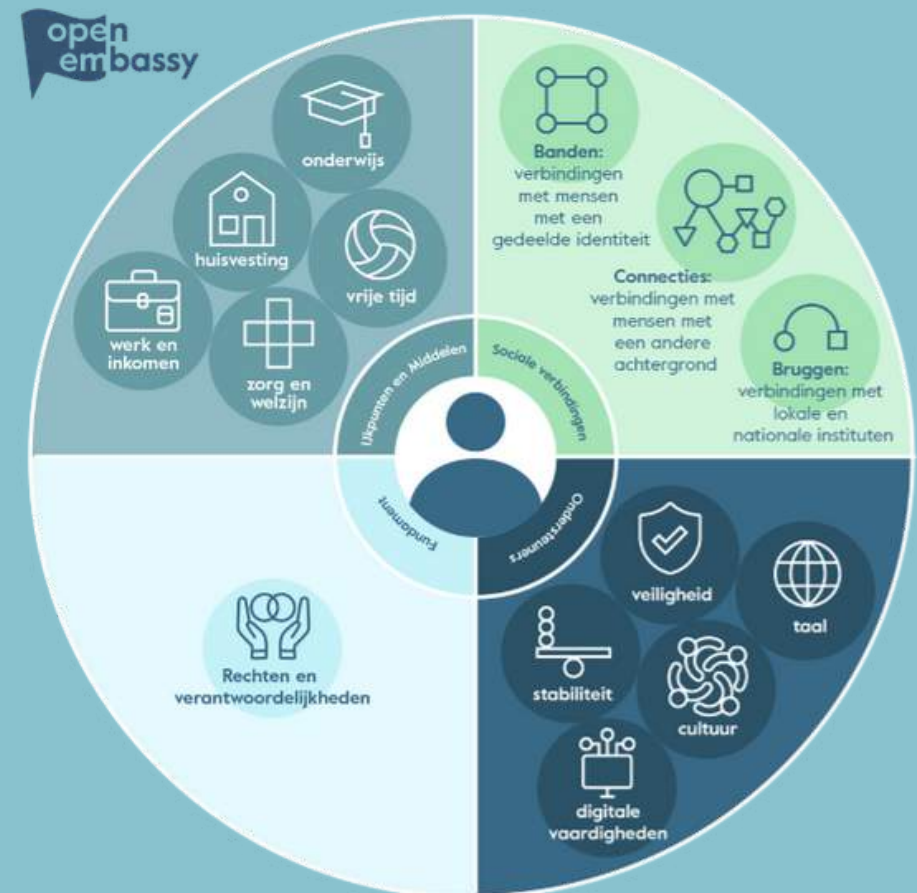
Als je nieuwkomers vraagt wat ze nodig hebben is het vaak: meer contact met Nederlanders en werk. De taal spreken is daarbij onmisbaar. Wat zegt de wetenschap hierover? Elwine Halewijn van het ITTA/UVA deelt interessante onderzoeksresultaten en inzichten over het belang van de Nederlandse taal leren en slaat de logische brug naar oefenen op de werkvloer.

Uit Engels onderzoek blijkt dat nieuwkomers op veertien indicatoren voldoende moeten scoren om zich thuis te voelen. De indicatoren geven tezamen een beeld van de mate waarin iemand zich geïntegreerd voelt en zijn verdeeld over vier vlakken.

'Het fundament' gaat over wie je bent in de maatschappij, als burger. Het vlak 'Sociale verbindingen' gaat over het netwerk dat jou kan helpen, maar ook over of je weet waar je terecht kunt bij de overheid met vragen. Het vlak 'IJKpunten en middelen' beslaat vijf domeinen die elk twee kanten op kunnen werken; ze kunnen integratie ondersteunen en ze laten tegelijkertijd zien hoe goed iemand geïntegreerd is. 'Ondersteuners' tenslotte bestaat uit aspecten waar je niet zonder kunt om goed te functioneren in die domeinen.

Taal als ondersteuner

Wat direct zichtbaar wordt in dit onderzoek: werk en inkomen zijn van groot belang voor het integratieproces en het integratieresultaat. Mensen voelen zich pas geïntegreerd als ze - onder meer - werk hebben. Om te werken, heb je taal keihard nodig. Taal is in die zin een essentiële ondersteuner voor de factor werk.

Duurzame impact

Een onderzoek voor het Expertisecentrum Basisvaardigheden stelde aan werkgevers en werknemers de vraag 'Hoe kunnen werkgevers op een duurzame manier impact maken op arbeidsparticipatie en het leven van werknemers met beperkte basisvaardigheden?'. Uit dit onderzoek is gebleken dat alles met elkaar samenhangt: functioneren op het werk en privé beïnvloeden elkaar en voor dat functioneren spelen basisvaardigheden een rol.

Wisselwerking

Ten eerste is de wisselwerking positief: het hebben van werk heeft - mits de werknemer zich goed voelt op het werk - een positief effect op het privéleven. Sociale contacten en participatie aan de maatschappij dragen bij aan zelfvertrouwen en een gevoel van volwaardigheid. Maar met name schulden, zorgen om familie en het ontbreken van goede huisvesting veroorzaken stress op het werk en beperkte ruimte om zich op het werk te ontwikkelen. Stress, faalangst en gezondheidsproblemen kunnen bovendien leiden tot ziekteverzuim. Andersom geldt ook: problemen op het werk hebben invloed op het functioneren in de privésfeer. Beperkte beheersing van de Nederlandse taal wordt het vaakst genoemd door werknemers en werkgevers als oorzaak voor problemen op de werkvloer.

Taalvrijwilligers als sleutel

Nóg zo'n belangrijk wetenschappelijk inzicht: de wetenschap laat zien dat de je de taal het snelst leert door de combinatie van taal en taalcontact. Taalcoaching helpt bovendien om je taalcontacten te vergroten en taalvrijwilligers zijn de sleutel tot taalcontact. Dit geldt ook voor de werkvloer.

De wetenschap biedt voldoende aanknopingspunten voor werkgevers om al hun medewerkers in hun kracht te zetten door middel van taal. Als werkgevers medewerkers ondersteunen in de ontwikkeling van hun basisvaardigheden, zorgen voor een inclusieve werkvloer, taalmaatjes met elkaar verbinden en medewerkers ook op andere leefdoelgebieden ondersteunen, dragen ze bij aan integratie en goed functioneren van anderstaligen op de werkvloer.

Welke werkgevers in jouw netwerk staan hiervoor open? Wijs hen op het belang van taalcoaching op de werkvloer en verwijst door naar het aanbod speciaal voor werkgevers van Het Begint met Taal.

Over 'Taalbuddy's op het werk'

Taalcontact is onmisbaar, óók op de werkvloer. Een mooie rol voor Het Begint met Taal als netwerk om zo veel mogelijk werkgevers hiervoor enthousiast te maken én - als je dat als organisatie die taalcoaching aanbiedt wil - dit zelf op te pakken.

Het programma 'Taalbuddy's op het werk' van Het Begint met Taal ondersteunt werkgevers die aan de slag willen met taalcoaching binnen hun bedrijf. Anderstalige medewerkers worden gekoppeld aan Nederlandstalige collega's. Wekelijks oefenen ze de Nederlandse taal en praten over de werkcultuur, als koppel of in een groepje. De taalbuddy ontvangt training, oefenmateriaal en begeleiding. Zo vergroten nieuwkomers hun Nederlandse taalvaardigheid én ontstaat er meer contact op de werkvloer. Voor bedrijven die geen Nederlandssprekende collega's hebben of willen vrijmaken voor taalcoaching, zoekt Het Begint met Taal naar online of fysieke taalbuddy's.

'Taalbuddy's op het werk' is een landelijk programma dat wordt uitgevoerd samen met lokale organisaties. Het bestaat uit training, oefenmateriaal en begeleiding.

Voordelen voor de werkgever:

- Op maat - de collega ondersteunt medewerkers vraaggericht
- Bedrijfsspecifiek – aandacht voor werктаal, werkcultuur en gewoontes binnen het bedrijf
- Flexibel - frequentie en looptijd van het traject zelf bepalen
- Effectief - bewezen aanpak gestoeld op ruim 30 jaar ervaring met taalcoaching

Dit levert 'Taalbuddy's op het werk' op:

- Meer taalkennis – anderstalige medewerkers leren de taal sneller en beter (minder fouten, meer zelfvertrouwen, minder ziekteverzuim)
- Behoud – anderstalige medewerkers voelen zich sneller thuis op de werkvloer
- Verbinding op de werkvloer – werknemers leren elkaar (beter) kennen
- Vaardigheden – Nederlandssprekende werknemers vergroten hun coachingsvaardigheden

Meer weten? Kijk op [onze website](#) of neem [contact](#) op met Het Begint met Taal.

“De taal spreken neemt drempels weg om met je **leidinggevende** te spreken”

“Als je beiden de taal spreekt, kan **vriendschap** ontstaan”

“**Aandacht, geduld, voor elkaar openstaan**: dat is er nodig om van taalcoaching op de werkvloer een succes te maken”

“De taal delen helpt bij het bespreken van **cultuurverschillen**”

Praktijkverhaal

IKEA Utrecht: “Taalbuddy’s op het werk draagt bij aan people én business”

‘Taalbuddy’s op het werk’ levert álle partijen wat op: de anderstalige werknemer, zijn Nederlandse taalbuddy én de werkgever. Dat wordt heel mooi zichtbaar bij IKEA Utrecht, waar tientallen medewerkers wekelijks met elkaar taal oefenen. Het traject bij IKEA Utrecht wordt uitgevoerd door Taal Doet Meer.

Samen met de Gemeente Utrecht hielp IKEA Utrecht mensen met een niet-Nederlandse achtergrond de werkvloer op. Al snel werd duidelijk dat communicatie op de werkvloer een uitdaging was. De woordenschat was vaak aanwezig maar taalbegrip ontbrak. En dat is nou juist zo belangrijk om goed te functioneren en je goed te voelen in je werk. Via de gemeente kwam IKEA Utrecht in aanraking met Taal Doet Meer en het programma ‘Taalbuddy’s op het Werk’.

Nuances

Maaïke Witteveen (IKEA-People & Culture Manager): “Het programma ‘Taalbuddy’s op het werk’ is voor IKEA Utrecht van grote waarde. Het begint met taal maar eindigt niet bij het hebben van een baan. Ik zou eigenlijk zeggen dan begint het pas: hoe gebruik je de Nederlandse taal in je dagelijks werk? Wat zijn de nuances in de taal en hoe vergroten we het taalbegrip op de werkvloer in contact met collega’s en met klanten?”

Voorbeelden van de werkvloer

“Elke week kletsen collega’s voor wie Nederlands niet de moedertaal is en collega’s waarvan Nederlands wel de moedertaal is met elkaar. Ze oefenen de taal en bespreken voorbeelden van de werkvloer. Zo creëren we een fijne basis en plek om in gesprek te gaan, te delen waar je tegenaan loopt en samen te verkennen hoe je je kunt verbeteren in de Nederlandse taal op de werkvloer.”

Fouten maken

Wladimir Merino Cuenca (Medewerker Sales bij IKEA Utrecht en deelnemer van ‘Taalbuddy’s op het werk’): “Ik vind het fijn om een plek te hebben waar ik informeel met collega’s de Nederlandse taal kan oefenen en verbeteren, zonder angst voor het maken van fouten.” Jorrit van Driel (Medewerker Sales bij IKEA Utrecht en taalbuddy): “Heel mooi om te zien hoeveel plezier de deelnemers uit hun deelname aan het programma haalden en hoezeer zij zich ontwikkelden tijdens maar vooral ook na het traject.”

Saamhorigheid

Maaïke: “De taal oefenen op het werk draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van de deelnemers en de taalbuddy’s. En dat is nog niet alles. We vergroten met ‘Taalbuddy’s op het werk’ de saamhorigheid, collegialiteit, betrokkenheid en inclusiviteit. En daarmee ook het behalen en overtreffen van onze doelstellingen als bedrijf op zowel gebied van zowel ‘people’ als ‘business’.”

Bekijk in [deze video](#) hoe IKEA Utrecht ‘Taalbuddy’s op het werk’ heeft ingezet.

Inspiratie

Zo begeleidt Stichting Mano nieuwkomers naar werk

In Nederland zijn al verschillende mooie initiatieven gericht op taalcoaching en werk. Inspiratie komt onder meer van de Rotterdamse Stichting Mano, die met het programma SamenDoorSamen Toekomsttraining statushouders ondersteunt bij het vinden van werk.

Drie keer per jaar start er een groep statushouders die tijdens zes bijeenkomsten van basiskennis naar kracht groeit. Trainers en coaches ondersteunen hen bij de weg naar een certificaat. Het doel: Rotterdammers die extra ondersteuning nodig hebben, helpen bijdragen aan de samenleving en aan de stad. Hen bijstaan om hun dromen te bereiken. Het programma biedt hulp bij contact met de Kamer van Koophandel, de Belastingdienst en andere instanties die je tegenkomt als je aan het werk gaat.

MANO

De bijeenkomsten hebben elk een eigen thema en die variëren van 'Jezelf voorstellen' en 'Feedback geven en ontvangen' tot 'Zelfvertrouwen en zelfbeeld' en 'Stappenplan voor de toekomst'. Mosab Albzo van Mano: "Het belangrijkste is om vanaf het begin de droom vast te stellen. Daarmee kun je heel gericht een plan maken. Dat plan vormt vervolgens de rode draad door de hele training."

Na de zes bijeenkomsten stopt de ondersteuning van stichting Mano niet. Er volgen drie maanden met praktijkgerichte 1-op-1 coaching door een vrijwilliger. Mosab: "Na deze periode houden coach en deelnemer vaak contact met elkaar. Vanuit Mano bieden we ook nog vervolgtrainingen, zoals een cv-training die deelnemers kunnen volgen."

Maya Hussin is ex-deelnemer van de Toekomsttraining en loopt nu stage bij Mano om anderen te helpen. "Mijn taal is verbeterd. Ik heb nog altijd contact met mijn coach. En ik help nu zelf andere mensen via Mano. Ik heb eindelijk een goed plan voor mijn toekomst in Nederland."

Blog

Drs. Annemarie Nuwenhoud, Afdelingshoofd VU-NT2 Nederlands als tweede taal:

“Gebruik voor taalcoaching op het werk een combinatie van materiaal van de werkvloer en gestructureerd materiaal”

Taal leer je door mee te luisteren, mee te doen en door contact te hebben. Dat kan heel goed op het werk! Vooral als een taalbuddy op de werkvloer de anderstalige daarbij ondersteunt. Een getrainde buddy kan instructies herhalen, eventueel vertalen en informatie geven over welke manier van communiceren wat gepast is in de werkcontext. Ook een taalvrijwilliger buiten het werk kan de deelnemer coachen in het oefenen met communicatie op de werkvloer.

Sommige deelnemers zijn nog niet toe aan (vrijwilligers) werk, maar kunnen al wel veel taal leren door te participeren op een werkplek. Denk aan een meeluisterstage voor praktijkleerders en deelnemers die nog heel weinig Nederlands begrijpen. Taalleren is immers altijd een kwestie van heel veel luisteren, liefst op een plek waar je je veilig en welkom voelt.

Werkgerichte taalcoaching vraagt om een combinatie van materiaal van de werkvloer en gestructureerd materiaal. Welke concrete taalhandelingen heeft de deelnemer nodig om te kunnen functioneren?

Welk taalniveau heeft de deelnemer nu? Stem de oefendoelen hierop af. Doe vooronderzoek op de werkvloer. Betrek de leidinggevende en HR. Inventariseer welke bestaande materialen relevant zijn. De SpreekTaal-serie bevat op elk taalniveau oefenmateriaal rond het thema werk en werk zoeken. Dat geeft structuur bij de oefensessies. De praktijkopdrachten voert de deelnemer uiteraard uit op het werk. Een portfolio maakt de leeropbrengst concreet.

En niet alleen de nieuwkomer heeft ondersteuning nodig bij communicatie op de werkvloer en bij werk zoeken. Ook collega's en leidinggevendenden zijn gebaat bij bijvoorbeeld een diversiteitstraining of een training eenvoudig communiceren op een aangepast taalniveau. Communicatie komt immers van twee kanten. Zo wordt een werkvloer met een divers team daadwerkelijk inclusiever. Als coördinator van een werkgericht taalcoachingsproject kun je deze visie uitdragen naar zowel taalvrijwilligers als de werkgever.

Goed in je vel, goed uit je woorden

Om de taal te kunnen leren - en mee te draaien op de werkvloer - is het belangrijk dat je goed in je vel zit. Dit geldt ook voor nieuwkomers. Hoe herken je als taalbuddy of coördinator signalen bij je deelnemers en hoe maak je deze bespreekbaar? Yordi Lassooy-Tekle is co-founder en trainer van Migration Inc, een organisatie die zich bezighoudt met integratie- en inclusievraagstukken. Ze kent de feiten, erkent de urgentie én ziet waar de kansen liggen om als coördinator het verschil te maken.

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat migranten meer gezondheidsproblemen hebben. Zo'n 13 tot 25% heeft PTSS of depressie (Gezondheidsraad 2016), 41% van de Syriërs heeft psychische klachten (SCP 2019) en migranten hebben een hoger risico op chronische ziekten, ongunstige zwangerschapsuitkomsten en infectieziekten (Goosen 2014). De werkelijke cijfers zijn waarschijnlijk hoger; mentale gezondheid is een taboe onder veel migranten dus het is lastig daar inzicht in te krijgen. Ook de uitval bij inburgering door gezondheidsklachten is hoog: 17% van alle statushouders die inburgeringsplichtig was in 2013, kreeg een ontheffing. Dat betekent dat ze niet verder hoefden met hun inburgering terwijl deze mensen prima 'leerbaar' zijn. Trauma en daardoor 'geen ruimte in het hoofd hebben' speelt hier een grote rol bij.

Achter de cijfers

Dan de impact áchter deze cijfers. Vluchtelingen zijn veerkrachtig. Ze willen hun nare ervaringen het liefst vergeten en er niet over praten. Maar wat je wegstopt, komt keihard terug. En dan? Veel vluchtelingen maken geen gebruik van ons zorgsysteem door de taalbarrière en door de ontoegankelijkheid van het zorgsysteem. Goed preventiebeleid gericht op vluchtelingen is er niet. Uit onderzoek van Pharos blijkt dat mensen met een kwetsbare sociaaleconomische positie vijftien jaar langer ziek zijn en vijftien jaar eerder doodgaan.

De coördinator aan zet

Wat doe je als coördinator wanneer je je zorgen maakt over de gezondheid van deelnemers? In gesprek gaan met deelnemers bij wie je signalen oppikt is essentieel. Praten over gezondheidsthema's doe je bijvoorbeeld met materiaal zoals Gezonde Taal en SpreekTaal, modules Gezondheid. Een praktijkoefening waarbij je het doktersgesprek oefent kan ook het gesprek op gang helpen. Een andere tip is het delen of samen bekijken van voorlichtingsmateriaal. Doe hiervoor ideeën op met de handreiking Gezonde inburgering met video's en werkboeken.

De juiste vraag stellen

Wil je iemand doorverwijzen naar bijvoorbeeld de huisarts. Doe dan samen al wat voorwerk, bijvoorbeeld met behulp van de Protect vragenlijst. Deze vragenlijst is ontwikkeld door organisaties in een aantal Europese landen en is bedoeld om in een vroeg stadium de juiste vragen te stellen aan vluchtelingen om zo eventuele psychische klachten te achterhalen. Het kan helpen om ook iets over jezelf te vertellen; hierdoor bouw je vertrouwen op en creëer je een veilige en wederkerige sfeer.

“De taal spreken draagt bij aan vertrouwen en
zelfvertrouwen”

“Bedrijven hebben lang niet altijd door welk **voordeel** taalcoaching
voor hen heeft”

“Welke bedrijven hebben veel nieuwkomers in dienst? De gemeente kan
helpen dit inzichtelijk te maken, de **taalhuiscoördinator** kan op basis
daarvan het initiatief nemen richting werkgevers.”

De ideale combinatie

Je leert een nieuwe taal het snelst als je goed taalonderwijs volgt en veel taalcontact hebt. Wat zeggen diverse onderzoeken en handreikingen hierover? Hoe kijken taalscholen naar deze combinatie? En heel praktisch: hoe kunnen we dit het beste organiseren en welke argumenten kun je gebruiken in gesprek met gemeenten en taalscholen? Een bijdrage van Elwine Halewijn, Directeur Volwasseneneducatie van het ITTA - Kennisinstituut voor Taalontwikkeling.

Je leert een nieuwe taal het snelst als je goed taalonderwijs volgt en veel taalcontact hebt. Juist die combinatie is goud waard. Je kunt een taal immers uitgelegd krijgen, maar je moet 'm vooral gewoon oefenen, net als de borstcrawl. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat hoe meer taalcontact een taalleerder heeft, hoe beter het is. Herhaling is belangrijk, net zoals betekenisvolle interactie ofwel 'echt' contact.

“Bij het overtuigen van de gemeente van het belang van taalcoaching lopen we tegen allerlei facetten aan: problemen met financiën, samenwerkingen, doorverwijzingen en vrijwilligerstekorten.” (coördinator organisatie die taalcoaching aanbiedt)

Helaas zijn er allerlei belemmeringen om deze waardevolle combinatie waar te maken. Zoals financiën (de gemeente koopt te weinig taalcoaching in), samenwerking (vrijwilligersorganisatie en taalaanbieder weten elkaar onvoldoende te vinden), doorverwijzen (de taalaanbieder verwijst te weinig door) en een tekort aan taalvrijwilligers.

Er is winst te behalen als meer taalscholen overtuigd zouden zijn van de waarde van taalcoaching. Soms is er de misvatting dat taalcoaching hetzelfde is als taallessen (en dat doen wij toch zelf al?!) maar het is écht anders. Juist het combineren van wat je leert in de les en in de praktijk is belangrijk. Het versterkt elkaar. Dat wat je in de les leert, neem je mee de praktijk in, en dat wat je in de praktijk meemaakt, neem je mee in je les.

**“Toen ik eenmaal de taal beter leerde, ging ik naar het theater omdat ik het kon begrijpen. Als je de taal snapt, word je cultureel actief!”
(deelnemer)**

En hoe overtuig je gemeentes van het belang van taalcoaching als aanvulling op formele taallessen? Een bruikbaar argument is bijvoorbeeld dat door taal aan te bieden deelnemers actief worden op cultureel gebied en dat is economisch interessant voor de gemeente. Daarnaast kan een gemeente sturen op de kwaliteit van het taalaanbod en de aanpak van basisvaardigheden. Door de verbinding tussen taalscholen en organisaties die taalcoaching aanbieden te faciliteren en subsidiëren, werk je als gemeente toe naar een all-round taalaanbod waarmee je in kan spelen op de individuele behoeften van de nieuwkomers binnen je gemeente.

Tip: [deze handreiking](#) voor gemeenten biedt handvatten voor de taalcoachorganisaties om met argumenten bewapend naar de gemeente, samenwerkingspartner of taalschool te stappen!

Wrap-up

Zo sloot Abdelkader Benali de Landelijke Dag af

“We zijn hier vandaag voor de taal. Op een laagdrempelige manier in contact komen met de Nederlandse taal, dat is de basis. De zaal zat vol taalcoaches en taalcoördinatoren. Er zat iemand in de zaal die zeven talen sprak, die kan dus voor zeven mensen een taalcoach zijn. We zijn allemaal reizigers. Sommigen zijn gevlucht, anderen kwamen als arbeidsmigrant, sommigen voor de liefde en sommigen kwamen naar Nederland voor de taalcoaches.”

“Uit wetenschappelijk onderzoek wordt duidelijk hoe belangrijk de taal is. Nederlands leer je in de klas, Nederlands spreken leer je op het werk. Prive en werk kan niet gescheiden worden. Wat ik aan de lezing overhield was meer dan ooit mensen graag willen werken, ook vaak omdat ze door te werken contact maken met de taal. Hoe meer gemeenten hier bewust van worden hoe beter. Taalbuddys op het werk kunnen die brug tussen het bekende en het vertrouwde slaan. Maar hoe werkt dat in de praktijk?”

“En toen kleurde het podium knalgeel en dacht ik even dat ik hoorde: het meisje Amber wil opgehaald worden uit Smölland. De medewerkers van Ikea Utrecht lieten ze zien hoe ze de taalkast in elkaar zetten. Die kast heet De BUDDY. De werkvloer is het begin van de communicatie, iemand heeft de woordenschat wel maar het begrip nog niet. Yorit werd taalbuddy nadat hij in een bericht een taalfout ontdekte. Het leesplankje lag verkeerd. Hij vond taal leuk en dat maakte hem tot de ideale taalbuddy. Yuri viel op dat collega's snel overschakelden op het Nederlands, maar het ging erom dat men het lef kreeg om in het Nederlands te praten. Jezelf zijn in het Nederlands. Collega Vladimir praat nu over het voetbal in de koffiekantine. Hij ervaart de buddy als een cadeautje. Hij mag fouten maken en niemand die hem daarop veroordeelt, de werkplek wordt dan een veilige plek. Als je in Ikea kan vertellen of ik naar links of naar rechts moet om zo snel mogelijk bij de uitgang te komen, dan ben je voor mij geïntegreerd. Belangrijk voor werkgevers: kijk minder naar taalniveau en meer naar taalleerbaarheid.”

“Toen kwam Mazen Ba-Baeer naar voren. Strak in het pak. Hij sprak klare taal. Nederland hangt aan elkaar van de pietepouterige rituelen. Op de werkvloer weet je niet wie nummer 1 of nummer 2 is - dat vinden we fijn. Ook is de lunch hier niet een lunch maar een vervelende onderbreking van van het werkritme. Op de Nederlandse werkvloer wordt een verjaardag gevierd. Sylvia was jarig en we gingen meezingen. Ik begreep toen dat deze hele dag is georganiseerd om in nabijheid van de koningin de verjaardag van Sylvia te vieren. Toen was het tijd voor de koninklijke ontvangst. Ik mocht naast haar staan. Na afloop gaf ze me een hand en ze zei: “Abdelkader, wat jij doet voor Het Begint met Taal is niet te overschatten.”

“Om weer op aarde terug te komen ging ik naar de workshop ‘Voel je goed’,; Yordi Lassooy weet als nieuwkomer hoe belangrijk gezondheid is. Wie zich niet goed voelt staat niet open om de taal te leren. Statushouders komen met een zware bagage naar Nederland. Het trauma wordt geparkeerd want de migrant wil snel door. Maar een kleine gebeurtenis kan het trauma weer triggeren. Ziekte, schulden, scheiding. Chronische aandoeningen ontstaan omdat de taalbarriere weg houdt van het vragen om zorg. Van de zorgverzekering wordt geen gebruik gemaakt. Preventie krijgt te weinig prioriteit. Niet alleen worden migranten daarom sneller ziek, ze gaan ook gemiddeld vijf jaar eerder dood. De taal leren is soms ook een mensenleven redden. En wat belangrijker is, je hebt taal nodig om onder woorden te brengen wat je mankeert. Van zwijgzaamheid wordt niemand beter.”

“Bij de Refugee Talent Hub ging het over bedrijven die impact kunnen hebben op de taalverwerving. Nieuwkomers die gretig zijn om de taal te leren tonen ambitie; en ambitie, daar draait het om in het bedrijfsleven. Een gretige migrant is een gemotiveerde werknemer. Het gaat erom dat er wordt geïnvesteerd in het potentieel van de nieuwkomer.

Het kernwoord is taalvergaring. Ik vind dat nu al een van de mooiste woorden uit de Nederlandse taal. Je vergaart de taal, je verrijkt jezelf met taal, je creëert taal. En je vergaart daar waar de taal vruchtbaar groeit en bloeit, op de werkvloer. Het zijn vaak de hoogopgeleide nieuwkomers die barrières ervaren om mee te doen. De schat aan ervaringen en diploma’s uit je vaderland blijken er ineens niet meer te doen. Je moet bij nul beginnen. Op het werk ben je schuchter. Wat de werkgever ziet is falende competenties, maar als je goed luistert dan zie je angst om te falen, geen raad weten met de nieuwe uitdaging, een deuk in het zelfvertrouwen.”

“Bij ‘Materialen voor de werkvloer’ werd gesproken over een gezonde werksfeer. Het gaat uiteindelijk om het oor. Veel taal horen. Maar dan moet je wel veilig gehecht zijn, kind als volwassene. Soms leer je het meest door gewoon mee te lopen op het werk, als observator heb je een veilig positie om de nieuwe taalomgeving op je te laten inwerken. Je krijgt de kans om al die duizenden onzichtbare draden waar we als mensen aan hangen te ontdekken. Opgenomen worden in een groep is een traag, chaotisch en lang proces. Taalverwerving is ook leren de non-verbale tekens te duiden. Daarom is het goed om langere tijd op een werkvloer te bivakkeren. Herhaling is de kracht van taal. Op de werkvloer komen steeds dezelfde zinnen terug, bijvoorbeeld: “Goedemorgen, deze morgen.” Of: “Je hebt werkpaarden en je hebt luxepaarden.” Of: “Koffie doen?” Of: “Hoe was jouw weekeind?” Of: “Jij bent een goede allochtoon.” Of: “Wat spreek je goed Nederlands.” Of: “Je hebt helemaal geen accent.” Of: “Vind je de baas ook zo’n puntje puntje puntje.”

Wie honderd van deze zinnen beheerst kan het in Nederland schoppen tot minister-president - dat heeft de actualiteit inmiddels bewezen.”

“Taalverwerving is ook gevoelig zijn voor de culturele verschillen - de workshop van Open Embassy ging erover. Door middel van opdrachten werpen we onze vooroordelen aan nader onderzoek. Moet je de verschillen benadrukken of juist de overeenkomsten? Maar al snel blijkt dat je mensen vooral bij elkaar brengt door wanneer de nieuwkomer laat koken. Roerend boven een geurige pot soep komen prachtige verhalen los. De gezelligheid zorgt ervoor dat mensen ontspannen. De taalcoach eet couscous, de leerling leert dat koeskoes ook een buideldier kan zijn.”

“Bij de workshop ‘Taalervaringen in de praktijk’ wordt duidelijk dat taalvaardigheid ertoe leidt dat het netwerk wordt vergroot. Openstaan voor nieuwe ervaringen leidt tot meer aansluiting. Nieuwkomers willen graag doorgaan met de opleiding die ze in eigen land genoten hadden; de kapperszaak daar moet hier voortgezet worden. De nieuwkomer denkt in continuïteit. Maar wanneer dat mogelijk is dan komt het erop om duidelijk te maken welke andere stappen je wilt zetten. De belangrijkste tip is: Houd het kort en bondig.”

“De eerste indruk is vaak het belangrijkste. Sta er positief in en wees niet bang voor kwetsbaarheid. Het leven is een groot sollicitatiegesprek. Duidelijk wordt dat Nederlanders dol zijn op feedback geven. Elke vergadering opent en eindigt met feedback. En wanneer iemand je apart neemt om feedback te geven dan moet je daar niet voor weglopen. In Nederland is het gesprek pas geslaagd als er nog drie maanden feedback wordt gegeven. Als u me straks feedback wilt geven dan sta ik daar open voor.”

“Wat nieuwkomers verbaast aan Nederland is de zeer egalitaire, non-directieve en directe onderhandelingstoon. Wat voor een Syrier overkomt als knetterende ruzie, is voor Nederlands gewoon een waarderingsgesprek. Als nieuwkomer is de uitdaging om opbouwende kritiek uit te lokken, want die directe Nederland kan soms ook onhandig ontwijkend zijn.”

“Aan het einde van de dag overheerst een gevoel van enthousiasme. Enthousiasme over wat er bereikt is, enthousiasme ook om te zien dat steeds meer mensen zich aansluiten bij Het Begint met Taal; taalwerving gaat iedereen aan. Nieuwkomers kunnen coaches worden, coaches mogen zich nieuwkomer voelen. We mogen onszelf zijn en omdat we onszelf mogen, was dit een onvergetelijke dag.”

